

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УКРАЇНІ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

У сучасних умовах постійної зміни законодавства, видозміни господарських зв'язків та кризи неплатежів одним з заходів, спрямованих на вдосконалення управління підприємством та досягнення оптимального результату є раціональна організація бухгалтерського та податкового обліку, яка забезпечує високий рівень виконання його завдань, чіткий порядок його ведення на підприємстві, підвищуючи ефективність управління ним в цілому.

Раціональна організація обліку передбачає вдосконалення документообігу: первинної, групової та звітної документації, обробку та відображення в бухгалтерському та податковому обліку господарських операцій, оптимізацію робочого часу облікових працівників, отримання керівництвом чіткої та своєчасної облікової інформації для прийняття управлінських рішень [1].

Діяльність будь-кого підприємства направлена на тримання позитивного фінансового результату, який визначається шляхом зіставлення доходів та витрат підприємства. У бухгалтерському обліку фінансовий результат визначається на підставі П(С)БО [2], а у податковому обліку – на підставі ПКУ.

Облік на підприємствах, які використовують програмні продукти, зокрема ПП «1С: Бухгалтерія 8.0» здійснюється методом бухгалтерських проведення.

Відомо, що в практиці бухгалтерського обліку існує декілька схем визначення фінансового результату діяльності [3]:

- схема обліку витрат і доходів із застосуванням 2, 9 і 7 класів рахунків;
- спрощена схема витрат і доходів із застосуванням 8 і 7 класів рахунків;
- схема комбінована (розгорнута) з використанням 8, 2, 9 і 7 класів рахунків.

Вибрана схема визначення фінансового результату на підприємстві обов'язково фіксується в наказі «Про облікову політику підприємства» і протягом року не змінюється.

Малі підприємства частіше всього використовують перші дві схеми обліку витрат і доходів із застосуванням 2, 9 і 7 класів рахунків та спрощену схему з 8 і 7 класів рахунків.

Облік здійснюється на підставі первинних документів: рахунків-фактур, товарно-транспортних накладних, накладних, податкових накладних, актів інвентаризації, актів виконаних робіт, актів оцінки, прибуткові та видаткових касових ордерів, виписок банку, довідок та розрахунків бухгалтерії, договорів, актів приймання-передачі, актів ліквідації, актів оприбуткування матеріалів.

Для обліку витрат можуть використовуватися рахунки 8 класу – рахунки витрат за елементами, а також рахунки 9 класу – рахунки витрат діяльності. Рахунки 8 і 9 класів не відображаються в балансі підприємства і закриваються в кінці звітної періоду.

У дебеті рахунків 8 класу збираються витрати по відповідному елементу витрат, а з кредиту списуються залежно від вибраної схеми обліку, зафіксованої в обліковій політиці:

- при спрощеній схемі – з кредиту рахунків 8 класу в дебет рахунку 79;
- при комбінованій схемі – з кредиту рахунків 8 класу в дебет 2 і 9 класів рахунків.

У дебеті рахунків 9 класу збираються витрати по видах діяльності, а з кредиту списуються в дебет 79 рахунку.

Для обліку доходів використовують рахунки 7 класу, призначені для узагальнення інформації про отримані підприємством доходи. Дохід – це приріст вартості, який показує збільшення власного капіталу через показник власного доходу, що втілюється у прибутку.

Відображення операцій на рахунках 7 класу відбувається по правилах формування інформації на пасивних рахунках. Доходи (разом з ПДВ) накопичуються в кредиті рахунків (наприклад, рахунок 70 «Доходи від реалізації»), а для отримання величини чистого доходу, сума податкового зобов'язання по ПДВ відображається в дебеті цього рахунку. Різниця між доходом, відображеним по кредиту рахунку і податковим зобов'язанням з ПДВ, списується з дебету цього рахунку в кредит рахунку 79 «Фінансовий результат».

Відтак, фінансовий результат на підприємстві – це прибуток або збиток.

Податковий облік на малих підприємствах спрощеної системи оподаткування здійснюється з використанням касового методу. Касовий метод – метод податкового обліку, за яким дата виникнення податкових зобов'язань визначається як дата зарахування (отримання) коштів на банківський рахунок (у касу) платника податку або дата отримання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) ним товарів (послуг), а дата виникнення права на податковий кредит визначається як дата списання коштів з банківського рахунку (видачі з каси) платника податку або дата надання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) йому товарів (послуг).

Суми податкових зобов'язань на малих підприємствах різних систем оподаткування визначаються на підставі первинних документів, при цьому не складаються проміжні групувальні регістри податкового обліку, щодо визначення податкових зобов'язань та кредиту по ПДВ, доходу від реалізації та розрахунку єдиного податку, доходів та витрат для визначення податку на прибуток (у податковому обліку). У кінці звітної періоду суми ПДВ, отриманого доходу, витрат, суми єдиного податку, податку на прибуток визначаються у формах звітності, що є дуже незручним.

Таким чином, система організації обліку на малих підприємства в Україні є залежною від обраної форми оподаткування, що потребує наявності альтернативних варіантів та пошуку кращого з них для конкретного підприємства. Саме альтернативність організації облікового процесу потребує подальших досліджень.

Список літератури:

1. Новіков С. Податковий кодекс: мале підприємництво / С. Новіков, А. Андрусенко. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Х.: Фактор, 2012. – 288 с.
2. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 № 2755-VI : [Електроний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Оф. вид. від 2011 р., № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112 станом на 13.03.2014. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Філіппова С.В. Вибір системи оподаткування та організація податкового обліку суб'єктами малого підприємництва – юридичними особами на засадах альтернативності : [моногр.] / С.В. Філіппова, М.О. Ананська – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2013. – 120 с.